

Insygnia Gminy Poświętne

HERB, FLAGI I PIECZĘCIE

Na tarczy hiszpańskiej w polu czerwonym Korab złoty a nad nim płaszcz św. Marcina złoty o srebrnym podbiciu na dwoje przecięty mieczem ostrzem w prawo – tak brzmi blazon, czyli fachowy opis Herbu Gminy Poświętne, który obok flag i pieczęci gminnych na początku 2014 r. pozytywną opinię Komisji Heraldycznej działającej przy Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji.

Pomysłodawcą koncepcji herbu nawiązującego do św. Marcina (pierwszego Patrona parafii w Wielkogrzebach - Poświętnem) i herbu Korab, którym pieczętowali się Brzozowscy (najznacniejszy ród szlachecki w historii gminy) był Piotr Sobieszczak.

Projekty herbu, flagi, banneru, proporczyka i pieczęci (gminnej, wójtowskiej i radzieckiej) opracował na zlecenie Robert Szydlik, heraldyk z Tłuszcza. Autor ten ma swoim dorobku opracowania insygniów dla przeszło dwudziestu miast i gmin w Polsce, a w woj. Podlaskim zaprojektował wcześniej herby, flagi i pieczęcie Turośli, Piątnicy, Rutek i Kulesz Kościelnych...

Uzasadnienie

Korab złoty nawiązuje do rodu Korab-Brzozowski, których gniazdem jest okolica szlachecka Brzozowo, największa i najliczniejsza na terenie współczesnej gm. Poświętne.

Płaszcz św. Marcina złoty o srebrnym podbiciu na dwoje przecięty mieczem ostrzem w prawo nawiązuje do Patrona najstarszej parafii zlokalizowanej w Poświętnem (wcześniej Wielkogrzeby) św. Marcina z Tours.

Pole tarczy czerwone jest takie same jak w herbie Korab, ale też czerwień stanowi barwę Mazowsza i Podlasia. Poświętne leży na Podlasiu, ale tutejsze ziemie były w XIV i XV w. zasiedlane przez szlachtę mazowiecką.

Rys historyczny

Zwarte osadnictwo na pograniczu mazowiecko-podlaskim rozpoczęło się w XV w., gdy ustabilizowała się granica pomiędzy Księstwem Mazowieckim a Wielkim Księstwem Litewskim, za panowania Janusza I Starszego. Za panowanie największego spośród mazowieckich władców znaczna część Podlasia (wówczas część woj. trockiego) okresowo znajdowała się w granicach Księstwa Mazowieckiego, które systematycznie było zasiedlane przez rycerstwo mazowieckie, głównie z Mazowsza Starego. Ten proces dotyczył także obszaru zajmowanego dziś przez gm. Poświętne w pow. białostockim. Warto podkreślić w tym miejscu, że na omawianym terenie nie było nigdy rodzimej ludności ruskiej (prawosławnej), a zatem osadnictwo z kierunku wschodniego nigdy nie miało stałego charakteru. Przeważająca większość miejscowej ludności miała rodowód mazurski, podobnie większość stanowili przedstawiciele szlachty z czasem tworzącej zaścianki. Rozpoczęta w XV w. kolonizacja mazowiecka przybrała na sile w wieku XVI. Na terenie dzisiejsze gm. Poświętne w XV-XVI Korabici założyli Brzozowo (późniejsi Brzozowscy), Lubicze założyli Grochy (późniejsi Grochowscy), Nieczuje – Dzierżki (Dzierżkowie), Pomianowie – Pietkowo (Pietkowscy), Kamieńskie należało do Kamieńskich h. Ślepowron, Gołbie do Gołbiewskich h. Zagłoba.

Spośród wymienionych gniazdem największym i najliczniej rozrodzonym było Brzozowo Korabitów. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego podaje 9 wsi w okolicy szlacheckiej Brzozowo i tyle samo jest dzisiaj sołectw Brzozowo- w gm. Poświętne. Są to: Brzozowo-Antonie, Brzozowo-Chabdy, Brzozowo-Chrzczonek, Brzozowo-Chrzczonek, Brzozowo-Korabie, Brzozowo- Mużyły, Brzozowo-Panki, Brzozowo-Solniki, Brzozowo Stare.

Korabici z Brzozowa wspólnie z Dzierżkami byli też fundatorami pierwszej potwierdzonej w źródłach świątyni w Wilkogrzebach (późniejszym Poświętnem / Poświętnem) w 1486 r. Była to drewniana kaplica pw. św. Marcina z Tours, od 1501 r. filialna względem parafii w Surażu.

Formalnie starszą parafią byłaby więc erygowana w 1522 roku w Pietkowie, ale pierwszą świątynią na terenie współczesnej gminy Poświętne wzniesiono właśnie na obszarze dzisiejszej miejscowości gminnej, a w związku ze sporem między fundatorami kaplica Brzozowskimi i Dzierżkami a parafią w Surażu, od 1501 r. w Wilkogrzebach prowadzono księgi metrykalne i formalnie wydzielono okręg filialny obejmujący wsie: Pietkowo, Gołbie alias Wozniowe, Chomiznę i Śmierdzigrochy.

W popisie wojska Wielkiego Księstwa Litewskiego z 1528 r. wymienione zostały wsie: Gołuby (Gołbie), Smirdikgrochi (Śmierdzigrochy), Berezovski Chrzczonek (Brzozowo Chrzczonek), Berezovski Staroe (Brzozowo Stare), Berezovski Matkovata (Brzozowo Maćkowieta), Berezovski Antoniev (Brzozowo Antonie), Berezovski Pankov (Brzozowo Panki), Berezovski Szady Kersz (Brzozowo Szady Kersz), Derżkov (Dzierżki), Kamenski Oteski (Kamieńskie Ocioski), Kamenka (Kamieńskie).

W 1536 roku, gdy potwierdzono przynależność kaplicy św. Marcina do parafii w Surażu, po raz pierwszy zanotowano nazwę wsi jako Wilkogrzeby-Poświętne.

Wspomniany wyżej ród Korabitów, którzy z czasem przyjęli nazwisko Brzozowskich (z przydomkami tożsamymi z drugimi członkami nazw przysiółków w tej okolicy szlacheckiej), wydali wielu znamienitych przedstawicieli pełniących ważne urzędy zarówno w ziemi bielskiej, w województwie podlaskim jak i dalszych zakątkach Korony i Wielkiego Księstwa Litewskiego, a po Unii Lubelskiej zawartej w 1569 r. między Polską a Litwą – Rzeczypospolitą Obojga Narodów. Najpełniejszy spis Korab-

Brzozowskich znajdujemy w herbarzu Adama Bonieckiego, z którego najważniejszą część zamieszczamy obok in extenso.

Flaga Gminy Poświętne

Flagę Gminy Poświętne stanowi poziomy czerwony płat sukna o proporcjach szerokości do wysokości 5 : 8 z centralnie umieszczonym godłem herbu Gminy Poświętne, gdzie wysokość herbu stanowi 4/5 wys. flagi.

Flaga stolikowa – proporzcyk

Flagę stolikową Gminy Poświętne stanowi pionowy czerwony płat sukna o proporcjach szerokości do wysokości 1:2 z centralnie umieszczonym godłem herbu Gminy Poświętne, gdzie szerokość godła stanowi 4/5 szer. flagi stolikowej, a środek godła znajduje się na wysokości 1/3 flagi mierząc od góry.

Banner

Banner Gminy Poświętne stanowi pionowy czerwony płat sukna o proporcjach szerokości do wysokości 1:4 z centralnie umieszczonym godłem herbu Gminy Poświętne, gdzie szerokość godła stanowi 4/5 szer. bannera, a środek godła znajduje się na wysokości 1/4 bannera mierząc od góry.

Pieczęcie

Pieczęcie Gminy Poświętne mają kształt okrągły i średnicę 36 mm. W otoku majuskułny napis:

- dla pieczęci gminnej: GMINA POŚWIĘTNE
- dla pieczęci wójtowskiej: WÓJT GMINY POŚWIĘTNE
- dla pieczęci radzieckiej*: RADA GMINY POŚWIĘTNE

– gdzie nazwa Poświętne oddzielona jest z dwóch stron ażurowymi sześciopromiennymi gwiazdkami.

W środku każdej pieczęci znajduje się wewnętrzne perełkowe koło, w które wpisane jest konturowe godło Gminy Poświętne.

** Według Słownika języka polskiego (PWN): 'radziecki' / 'radziecka' / 'radzieckie' - odnoszący się do radnego, rajcy, rady, zwłaszcza rady miasta lub gminy. Słowo to było powszechnie używane w Polsce w dawnych wiekach, czego przykłady znajdujemy choćby w Encyklopedii Staropolskiej Zygmunta Glogera z 1900-1903 r.: Radzieckie księgi. Prof. Piekosiński powiada, że księgi radzieckie m. Krakowa, dochowane po dziś dzień w nieprzerwanym szeregu od roku 1392 aż do upadku Rzplitej. (...) Takich ksiąg radzieckich, o jakich mówi prof. Piekosiński, lubo nie krakowskich i mniej ważnych, przeglądaliśmy sporo w różnych miejscach i zaczerpnęliśmy z nich wiele wiadomości, a zawsze z ubolewaniem, że po upadku Rzplitej mieszczanie nasi przestali opiekować się archiwami miejskimi i pozwolili niedbałym magistratom na ich niszczenie. Z ksiąg radzieckich można było odtworzyć całe życie mieszczańskie ostatnich kilku wieków, jak to względnie do Lwowa wyzyskał świetnie Wł. Łoziński w dziele swoim: „Patrycjał i mieszczaństwo lwowskie”. (...) Oczywiście było to mieszczaństwo przeważnie rolnicze, ale względnie dosyć zamożne, bo w spisach rzeczy sporządzonych w księdze radzieckiej Sandomierza po zmarłych mieszczanach napotykamy: lichtarze srebrne, suknię czerwoną luńską z kitlikiem czamletowym obłożoną aksamitem, suknię modrą luńską. (...)*

